

2022 M. AUGALINIO MAISTO PRODUKTŲ TARŠOS KONTROLĖS DUOMENYS

Augalinio maisto taršos kontrolės tikslas – stebėti, vertinti ir valdyti pesticidų, nitratų, mikotoksinų, sunkiųjų metalų, akrilamido, policiklinių aromatinių angliavandenilių (PAA), dioksinų, 3-MCPD, savųjų augalų toksinų ir kitų teršalų liekanas augalinio maisto produktuose, užtikrinti užteršto maisto produktų, atlikus rizikos vertinimą ir nustatčius, kad produktas nesaugus, draudimą tiekti rinkai arba pašalinimą iš rinkos ir garantuoti, kaip įmanomą didesnę vartotojų apsaugą.

Augalinio maisto taršos kontrolės planai rengiami vadovaujantis Europos Sąjungos teisės aktais ir rekomendacinio pobūdžio dokumentais, kuriuos pateikia Europos Komisija, informacija gauta iš Valstybinės augalininkystės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos, NMVRVI rizikos vertinimo rezultatais, skubiųjų pranešimų apie nesaugaus maisto ir pašarų tiekimą rinkai sistema (RASFF sistema) gautais pranešimais ir praėjusių metų vykdytos kontrolės gautais duomenimis.

Pagal Augalinio maisto taršos kontrolės planą vidutiniškai atrenkama ir ištiriama apie 750 mėginių (2020 m. – 692, 2021 m. – 747, 2022 m. – 789). Kiekvienais metais atrenkamų mėginių skaičius didėja, mėginių neatitikusių reikalavimų dalis nėra didelė (apie 1,5 % nuo bendro ištirtų mėginių skaičiaus).

2020-2022 m. augalinio maisto produktų taršos kontrolės duomenys (mėginių skaičius)

	2020		2021		2022	
Teršalas	Planuota	Įvykdyta	Planuota	Įvykdyta	Planuota	Įvykdyta
Viso	692	706	747	747	789	791
Pesticidai	451	472	509	513	537	538
Glifosatas	52	48	70	70	81	81
Eruko rūgštis	Netirta		4	4	4	4
Tropano alkaloidai	Netirta		4	3	8	8
Sunkieji metalai	60	60	22	20	22	22
Mikotoksinai	32	33	46	45	40	40
Dioksinai ir PCB	3	3	4	4	4	4
Akrilamidas	50	50	35	35	33	33
Nitratai	Netirta		12	11	18	18
PAA	33	33	27	27	26	27
3-MCPD	7	7	6	5	8	8
Perchloratas	Netirta		8	8	8	8
Cianido rūgštis	4	0	Netirta		Netirta	
NUSTATYTA NEATITIKIMŲ	-	14 (2,0 %)	-	10 (1,4 %)	11 (1,4 %)	

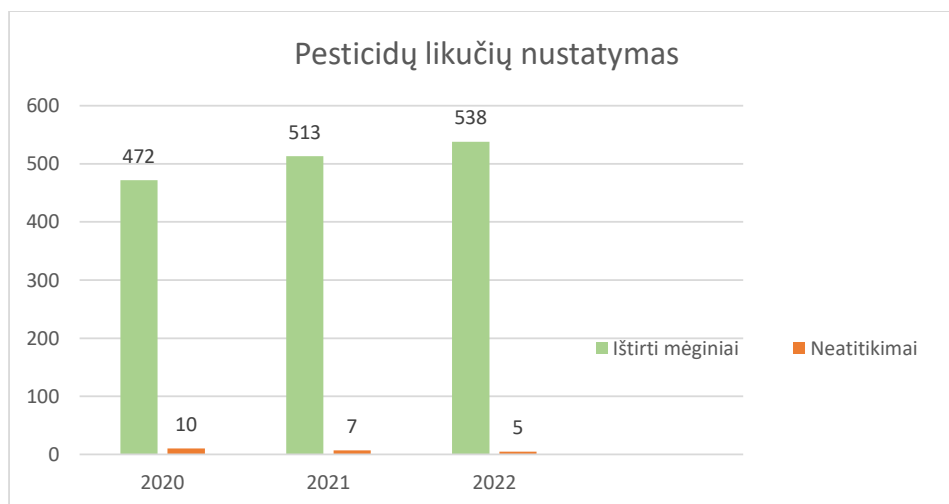
Neatitikusių mėginių, atrinktų pagal Augalinio maisto taršos kontrolės planą, aprašymas (2020-2022 m.)

2020	2021	2022
<u>Akrilamidas</u> : krekeriai su česnaku (Latvija). <u>Pesticidų likučiai</u> : juoduosiuose ridikuose (Lietuva) persimonuose (Ispanija) mandarinuose (Pietų Afrikos Respublika) šilauogėse (Lenkija) raudonuosiuose greipfrutuose (Turkija). <u>Glifosatas</u> : grikių kruopose (Lenkija, Lietuva). <u>Policiklinių aromatinių angliavandenilių suma</u> : kanapių sėklų aliejuje (Lietuva).	<u>Pesticidų likučiai</u> : pomidoruose (Lietuva) ryžiuose (Brazilija) bananuose (Ekvadoras) krapuose (Italija) braškėse (Egiptas), rozmarinuose (Lietuva), greipfrutuose (Turkija). <u>Glifosatas</u> : grikių kruopose (Rusija) sorų kruopose (Ukraina)	<u>Pesticidų likučiai</u> : agurkuose (Lenkija) granatuose (Turkija) 2 mėg. morkose (Lietuva) persimonuose (Ispanija). <u>Glifosatas</u> : grikių kruopose (Lenkija) grikių kruopose (Lietuva) 4 mėg. <u>PAA</u> : džiovintuose prieskoniuose (Bosnija ir Hercegovina)

Pesticidai. 2022 m. ištirti 538 mėginiai (2021 m. – 513, 2020 m. – 472) dėl *pesticidų* likučių.

**Pesticidų kontrolės maisto produktuose duomenys 2020-2022 m.
(pagal Augalinio maisto taršos kontrolės planą)**

Metai	Ištirtų mėginių skaičius dėl pesticidų likučių nustatymo	Mėginių, neatitikusių reikalavimus, skaičius
2020	472	10 (2,1 %)
2021	513	7 (1,4 %)
2022	538	5 (1,0%)

Glifosatas. 2022 m. ištirtas 81 grūdų ir jų produktų mėginys dėl glifosato (2021m. – 70, 2020 m. – 48). 2022 metais buvo vykdoma sustiprinta grikių, sorų kruopų, linų sėmenų, žirnių, lęšių, kviečių ir avižų mėginių kontrolė glifosato ir jo metabolizmo produktų (amino metilfosfoninė rūgštis, trimetilsulfonio kationas) ištyrimui. 2 grikių mėginiuose mėginiuose nustatyti glifosato likučiai, viršijantys didžiausius leidžiamus kiekius pagal Reglamentą 396/2005, 3 ekologiškų grikių mėginiuose nustatyti glifosato likučiai pagal Reglamentą 2021/1165:

grikių kruopose, Lietuva ($0,34 \pm 0,17$ mg/kg);

grikių kruopose, Lenkija ($0,26 \pm 0,13$ mg/kg);

ekologiškose grikių kruopose, Lietuva ($0,013 \pm 0,0039$ mg/kg, $0,012 \pm 0,0036$ mg/kg, $0,013 \pm 0,0039$ mg/kg).

Glifosato 2020–2022 m. kontrolės duomenys

Metai	Ištirtų mėginių skaičius dėl glifosato nustatymo	Mėginių, neatitikusių reikalavimus, skaičius
2020	48	5 (10,4 %)
2021	70	2 (2,9 %)
2022	81	5 (6,2 %)

Įvertinus įvertinus valstybinės kontrolės duomenis, tikslinga toliau skatinti atsakingą augalų apsaugos produktų naudojimą, laikantis gamintojų nustatytų rekomendacijų, ir plėtoti tarpinstitucinį bendradarbiavimą su Valstybine augalininkystės tarnyba prie Žemės ūkio ministerijos dėl informacijos apie nustatomus neatitikimus mainų.

Akrilamidas. 2022 m. ištirti 33 (2021 m. – 35, 2020 m. – 50) mėginiai dėl akrilamido kiekio nustatymo: spurgos, skrudinta kava, daržovių traškučiai, javainiai, gruzdintos bulvytės. 2022 m. neatitikimų nenustatyta.